

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ DE ALBA-IULIA ȘI SIBIU

PREȚUL INSERȚIUNILOR:

Un cm² 60 bani pentru odată; dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător.

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA

se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român,
Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

ABONAMENTUL:

Pe un an: 24 lei
Pe 6 luni: 12 lei
Cont nr. 49.8.01

Credința noastră

34. Sf. Liturghie a credincioșilor

Partea a III-a a Sfintei Liturghii este Liturghia credincioșilor. Aceasta este cea mai însemnată parte a Sfintei Liturghii, pentru că aici se actualizează jertfa Mântuitorului (stăm la picioarele Crucii) și ne împărtășim cu Trupul și Sângele Domnului. Cu adevărat cerul se coboară la noi și noi ne ridicăm la cer.

Pentru această negrăită și dumnezeiască jertfă, sîntem pregătiți — preot și credincioși — prin cele ce urmează după încheierea Sf. Liturghii a catehumenilor, adică: Prin rugăciunile pentru credincioși, prin Ieșirea cea Mare (la Heruvic), prin mărturisirea credinței dreptmăritoare.

Rugăciunile pentru credincioși îi cheamă să se roage Domnului „cu pace”, „pentru pacea de sus”, „pentru pacea a toată lumea”, „pentru sfînta biserică aceasta” și pentru credincioșii ce intră întru-înșă, pentru izbăvirea de tot necazul. În timp ce credincioșii răspund: Doamne miluiește, preotul citește cele două rugăciuni pentru credincioși și pentru sine. În prima mulțumește că Dumnezeu l-a învrednicit să stea înaintea sfîntului altar și să se roage pentru iertarea păcatelor lui și ale credincioșilor. Apoi roagă pe Dumnezeu să îi primească rugăciunea, să-l facă vrednic a aduce cereri și jertfa fără de sânge pentru credincioși, să-l învrednicească a chema „fără de osîndă” milostivirea lui Dumnezeu peste ei. În a doua rugăciune preotul cere ca Dumnezeu să-l curățească de toată necurăția, ca să stea nevinovat și fără osîndă în fața sfîntului altar. De asemenea credincioșilor să le dea spor în credință și viață duhovnicească, spre a-l sluji cu frică și dragoste, a se împărtăși fără de osîndă cu Sfintele Taine și a dobîndi împărăția cea cerească. Astfel păziți „sub stăpînirea” lui Dumnezeu — preot și credincioși — să preamărească pe Tatăl, Fiul și Sfîntul Duh. Este vremea cînd ne apropiem de Ieșirea cea Mare. De aceea ne recunoaștem nevrednicia, cerem să fim purificați prin harul lui Dumnezeu și în pace, cu sufletul înălțat, să-l primim „pe Cel nevăzut, înconjurat de cetele îngeresci”.

La Ieșirea cea Mare — în vreme ce credincioșii cîntă „Heruvicul” — preotul ia cinstitele daruri (cu sf. potir și sf. disc), iese prin ușa de la miazănoapte, se oprește în mijlocul soarelui (unde face pomenirile), intră în altar și așează cinstitele daruri pe sfînta masă (peste antimis). Este momentul de întîmpinare a Domnului și de preamărire a ceea ce a făcut El pentru mîntuirea noastră.

Dacă sf. slujbă de după Sfînta Evanghelie pînă la Heruvic închipuiește anii de propovăduire și lucrare a Mîntuitorului, Ieșirea cu cinstitele daruri (la Heruvic) reprezintă ultimul drum al Mîntuitorului la Ierusalim (din Iudeea prin Samaria la Ierusalim sau din Betania la Ierusalim). Îl vedem pe Iisus înconjurat de mulțimi care îl aclamau și mărturisind în templu despre dumnezeirea Sa, despre darurile revărsate asupra credincioșilor și despre patimile, prin care va aduce mîntuirea. Acesta e momentul ieșirii cu cinstitele daruri și al pomenirilor. Sînt pomeniți: ierarhul, conducătorii țării, arhierii și cinul bisericesc și călugăresc, ctitorii și făcătorii de bine, pe cei ce au adus darurile și pentru cei care s-au adus, vii sau morți (— aici nu se pomenesc cu numele, pentru că au fost pomeniți la proscomidie și cazurile speciale în altă parte a Sf. Liturghii —), pentru cei adormiți, pentru toți dreptmăritorii creștini, cerînd

ca toți să fie pomeniți în împărăția lui Dumnezeu, cum a cerut tîlharul de pe cruce: „Pomenește-mă Doamne cînd vei veni întru împărăția Ta.” Punerea cinstitelor daruri pe sfîntul altar închipuie înmormîntarea Mîntuitorului, cum se arată din cele trei tropare, rostite în taină de preot, cînd acoperă cu sf. aer potirul și discul (Sf. aer închipuie piatra ce s-a pus pe mormîntul Domnului).

Măreția acestui moment și adîncirea sufletului nostru în Iisus Hristos, Cel ce vine la Ierusalim ca să se jertfească pentru mîntuirea noastră, se arată și în rugăciunea ce o rostește încet preotul și în imnul heruvic, pe care-l cîntă în acest timp credincioșii. Preotul mărturisește că nu e vrednic a sluji Împăratului slavei, căci aceasta „e lucru mare și înfricoșător chiar și pentru puterile cerești”. Toți pentru iubirea față de noi a Domnului, care singur e Sfînt și care a dat preotului „slujba sfîntă a acestei jertfe liturgice”, preotul se roagă ca să caute spre el „păcătosul și netrebnicul rob al lui Hristos, să-i curețe „sufletul și inima de cugete viclene”, să-l învrednicească cu „puterea Sf. Duh” a aduce jertfa cea mîntuitoare, să nu-l lapede dintre slujitorii Săi, ci să primească să-i fie aduse aceste daruri de „păcătosul și nevrednicul robul Tău”. De fapt, prin preot, Hristos însuși este Cel ce aduce și Cel ce se aduce pe Sine jertfă, Cel ce primește și Cel ce se împarte tuturor (la sfînta împărtășanie) spre mîntuire. Și Lui i se cuvine mărire, cu Tatăl și cu Sf. Duh — în vecii vecilor.

Acesta e una din cele mai pătrunzătoare rugăciuni, în care preotul se recunoaște în fața lui Iisus Hristos nevrednic și păcătos și cere ca Domnul să-l curețe, să-l întărească cu Duhul Sfînt, ca el — cel ce este „îmbrăcat cu harul preoției” — să se învrednicească a aduce Sfînta jertfă, pe care Iisus însuși o aduce prin smeritul Lui slujitor.

„Heruvicul” de asemenea pătrunde sufletele de taina cea mare a prezenței lui Hristos, care este înconjurat în ceruri și aici de cetele îngerilor, de heruvimi, și pe pămînt de slujitorii altarelor și credincioși. E momentul cînd noi, cei de pe pămînt, închipuim pe heruvimi, căci aducem Sfintei Treimi „întreit-sfîntă cîntare”, pe care o aduc și îngerii. De aceea se cuvine să lepădăm „toată grija cea lumească”, adică tot ceea ce ne atrage spre păcat și să ne străduim a ne desăvîrși viața, avînd în față pilda Sfîntilor și a îngerilor. Căci iată acum primim închipuit (sub forma pîinii și vinului) „pe Împăratul tuturor”, pe care-l însoțesc nevăzut cetele îngeresci. De aceea cîntăm, împreună cu îngerii, „Aliluia, Aliluia, Aliluia” (lăudați pe Domnul).

E într-adevăr momentul în care uităm de toate grijile și ne simțim răpiți în taina cea mare a venirii lui Hristos între noi, a împreunării celor cerești cu cele pămîntești. E momentul cînd ne unim glasurile cu ale celor ce l-au întîmpinat pe Iisus la intrarea Lui în Ierusalim și cu ale îngerilor, care îl preamăresc neconștient pe Fiul Tatălui. De aici înainte vom merge cu El pînă la patimă și răstignire, pînă la înviere și înălțare și ne vom împărtăși cu Trupul și Sângele Lui spre iertarea păcatelor și sfîntirea vieții noastre.

Urmează ectenia: „Să plinim rugăciunea noastră Domnului”, în care ne rugăm „pentru cinstitele daruri ce sînt puse înainte”, pentru sfînta bise-

(Continuare în pag. 2)

RUGĂCIUNEA

— Felul și foloasele ei —

Înălțarea noastră spre Dumnezeu și intrarea în comuniune cu El se face prin rugăciune. Ea este convorbirea cu Părintele cereșc. Prin ea și cu ea sufletul creștinului se îndreaptă cu toate puterile spre Dumnezeu, dar, în același timp, ea face să se reverse asupra celui ce se roagă harul dumnezeiesc.

Rugăciunea este marele dar dat nouă de Dumnezeu ca să putem fi în legătură cu El. În rugăciune se întîlnesc cele cerești cu cele pămîntești, Dumnezeu cu credincioșii, și se naște, din împreună lucrarea lor, lumina, înnoirea și sfîntirea vieții.

Pentru adevăratul credincios, rugăciunea este hrana de toate zilele a vieții sufletești. Ceea ce este respirația pentru trup, aceea este rugăciunea pentru suflet. Credinciosul bun este un „om al rugăciunii”, al rugăciunii cu gîndul, al rugăciunii cu graiul și al rugăciunii cu fapta. Căci se cuvine să știm că „fapta bună” este și ea o rugăciune, prin care ne apropiem de Dumnezeu.

Rugăciunea ne apropie de Dumnezeu, dar ea ne apropie și de semenii cu care trăim împreună. Prin rugăciune mărturisim că sîntem fii ai aceluiași Părinte cereșc și frați cu toți semenii și ne dăm seama cît de mult ne aparținem unii altora.

Cu drept cuvînt s-a asemănat rugăciunea cu sângele care circulă prin tot trupul, hrănește toate celulele, le dă putere și viață. Rugăciunea unuia pentru toți și a tuturor pentru fiecare este sângele care unește și hrănește toate mădulele Trupului tainic al lui Hristos, adică Biserica.

Mîntuitorul nostru Iisus Hristos ne-a dat pildă despre rugăciune. El s-a rugat la începutul activității Sale, s-a rugat împreună cu Apostolii, care-l urmau, s-a rugat singur, „ziua și noaptea”, pe țărmul lacului Ghenizaret, în templu sau în alte locuri din țara sfîntă. El ne-a lăsat modelul desăvîrșit de rugăciune: Rugăciunea „Tatăl nostru”.

Așadar, ori de cîte ori ne rugăm urmăm pilda dată de Domnul și de către Sfîntii Săi Apostoli.

Rugăciunile sînt, după cuprinsul lor, de trei feluri: de laudă, de cerere și de mulțumire.

În rugăciunile de laudă preamărim pe Dumnezeu, Ziditorul tuturor celor văzute și nevăzute. Dacă privim criniile cîmpului, holdele scaldate în soare, munții cei înalți, sau bolta înstelată a cerului, este cu neputință să nu grăim: „Mare ești Doamne și minunat este lucrul minilor Tale, Tu toate cu înțelepciune le-ai făcut.”

Rugăciunile de cerere le facem pentru că însuși Domnul nostru Iisus Hristos ne-a spus: „Cereți și vi se va da vouă; căutați și veți afla; bateți și vi se va deschide vouă. Căci oricine cere, capătă, cel care caută găsește și celui care bate i se va deschide” (Matei 7, 7—8).

Al treilea fel de rugăciune este de mulțumire. Fînd încredințați că viața noastră este un dar de la Dumnezeu, căci pașii vieții noastre sînt călăuziți și ocrotiți de El, sîntem datori să mulțumim neîncetat lui Dumnezeu pentru toate. Așa ne îndeamnă Scriptura: „Mulțumiți pentru toate, căci aceasta este voia lui Dumnezeu, întru Hristos Iisus, pentru voi” (I Tesaloniceni 5, 18; Efeseni 5, 20). Rugăciunea de mulțumire este mărturia simțămîntului de recunoștință pentru dragostea și purtarea de grijă a lui Dumnezeu pentru noi.

(Continuare în pag. 2)

34. Sf. Liturghie a credincioșilor

(Urmare din pag. 1)

rica aceasta și pentru credincioși, ca să fie izbăviți de orice rău, să viețuiască în pace, pocăință și sfințenie, să primească iertare de păcate, să aibă „sfârșit creștinesc”, să-și dăruiască toată viața lui Hristos, care dă „cele bune și de folos sufletelor noastre și pace lumii”. În vreme ce credincioșii răspund: „Doamne miluiește”, „Dă Doamne”, preotul rostește în taină Rugăciunea punerii înainte, cerind ca Dumnezeu să-l facă vrednic a-i aduce „daruri și jertfe duhovnicești pentru păcatele noastre și ale credincioșilor, iar jertfa (cinstitele daruri) „să fie bineprimită” și Duhul harului Domnului „să se sălășluiește peste noi (preoții), peste aceste daruri puse înainte și peste tot poporul Tău” (credincioși).

După ectenie urmează „pace tuturor” și Iisus ne cheamă prin glasul preotului: „Să ne iubim unii pe alții ca într-un gând să mărturisim”, la care credincioșii răspund: „Pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfântul Duh, Treimea cea de o ființă și nedespărțită”, iar preotul mărturisește: „Iubi-te-voi Doamne, virtutea mea, Domnul este întărirea mea și scăparea și izbăvitorul meu.” Apoi, preotul (preoții) sărută discul, potirul și antimisul. Dacă sînt doi sau mai mulți preoți își dau „sărutarea păcii” (de la un umăr la alt umăr), zicînd: „Hristos în mijlocul nostru”, „Este și va fi”, „Totdeauna acum și pururea și în vecii vecilor, Amin”. Aceasta se face și în numele credincioșilor. E „sărutarea dragostei”, „sărutarea sfîntă” (I Petru 5, 14; Rom. 16, 16), care la început o făceau toți credincioșii. Acum preotul (dacă e singur) și credincioșii dau

sărutarea numai duhovnicește, iertînd în inima lor pe cei ce i-au supărat, concentrîndu-se cu gîndul la taina cea mare a jertfei Mîntuitorului (ce se pregătește în curînd) și hotărîndu-se să fie întotdeauna făcători de pace și cu dragoste față de toți. Dragostea e totul. Unde e dragoste poate lipsi sărutarea frățească.

Dar unitatea preoților și credincioșilor în pace și dragoste trebuie întărită prin unitatea credinței cei adevărate. Această unitate se mărturisește prin citirea Simbolului credinței, formulat la sinoadele ecumenice de la Niceea (sin. I) și Constantinopol (sin. II), în care se cuprinde pe scurt dreapta învățătură a Bisericii noastre despre Dumnezeu-Tatăl, Dumnezeu-Fiul, Dumnezeu-Sfîntul Duh, despre Biserica, Botez, învierea morților și viața veșnică, despre ce a făcut Dumnezeu pentru mîntuirea noastră. (Cînd ajunge citirea Crezului la „și a înviat”, preotul pune sf. aer de o parte, ca semn al Învierii Domnului.) Astfel toți fiii Bisericii sînt una în dragoste, una în credința ortodoxă, și în această unitate sînt pregătiți să ia parte la jertfa Domnului și să se împărtășească cu Trupul și Sângele Lui.

Ne rugăm lui Dumnezeu ca această unitate în dragoste și credința dreptmăritoare să fie tot mai deplină (asemeni unității Sfintei Treimi) în Biserica noastră, să crească mereu și spre mîntuirea sufletelor și spre binele Bisericii și spre propășirea Patriei noastre scumpe.

† NICOLAE

Mitropolitul Ardealului

Rugăciunea ...

(Urmare din pag. 1)

Se cuvine să ne rugăm pentru tot ceea ce este spre mîntuirea sufletelor și a trupurilor noastre. Să ne rugăm pentru „pacea a toată lumea”, pentru înțelegerea și înfrățirea între oameni și popoare, căci acestea sînt de mare folos vieții.

Ne rugăm pentru părinți și frați de ai noștri, care au săvîrșit calea vieții și au trecut la Domnul. Legătura noastră sufletească cu ei nu poate fi biruită de moarte. În Epistola către Timotei, Sf. Apostol Pavel recomandă creștinilor să facă rugăciuni, cereri și mulțumiri pentru toți semenii, „pentru cei ce sînt în dregătorii, ca să petrecem viață lină și tihnită, întru toată temerea de Dumnezeu” (I Timotei 2, 1—2).

Pentru ca rugăciunea să fie bine primită trebuie să fie făcută în numele Mîntuitorului nostru Iisus Hristos, să fie făcută cu credință, cu inimă curată, necerînd nimic lui Dumnezeu ce este spre răul altuia.

Rugăciunile trebuie să pornească dintr-o inimă smerită, dintr-o inimă în care nu-și face loc mîndria. Ele trebuie să fie stăruitoare și însoțite de fapte bune.

Să ne rugăm lui Dumnezeu nu numai în necazuri și nenorociri, ci și la vreme de bucurie, precum și în toate împrejurările vieții.

Iarăși să nu uităm a face rugăciunea noastră în „duh și adevăr”, căci tot cel ce se închină lui Dumnezeu se cuvine să se închine „în duh și adevăr” (Ioan 4, 24).

Rugăciunea are o mare însemnătate pentru creștini și roadele ei sînt binecuvîntate. Spune un Sf. Părinte: „Rugăciunea este aripa credinței, roada nădejdi, oglinda dragostei, pecetea virtuții și zăvorul păcatului. Ea este izvor nesecat de sfințenie, de trăire creștinească; este pavăza care ne ocrotește de bolul ispitelor și este cheia cu care deschidem porțile cerului și lăsăm să se pogoare asupra noastră harul lui Dumnezeu. Rugăciunea îmbărbătează pe cel deznădăjduit, ridică pe cel căzut, mîngîie pe cel întristat, înviorează pe cel obosit, întoarce la pocăință pe cel păcătos, întărește pe cel îndoielnic în credință și smerește pe cel trufaș; pe cel aspru îl îmblînzește, pe cel pizmaș îl potolește și către lucrarea faptelor bune pe toți povățuiește.”

Ea este o mare putere duhovnicească și duce la unirea cu Dumnezeu, la apropierea de semenii și la pace sufletească. Părintele Vasile

BISERICA VORONEȚ

La aproximativ 4 km de orașul Gura Humorului (județul Suceava), spre sud-vest, în valea pîrîului cu același nume, de aproape cinci secole dăinuie renumita ctitorie a domnitorului Ștefan cel Mare — biserica Voroneț.

Originile „mănăstirii de la Voroneț”, unde Ștefan cel Mare a zidit biserica cu hramul Sf. Gheorghe, coboară în trecut pînă în prima jumătate a veacului XIV.

La această mănăstire, pe vremea marelui voievod, viețuia vestitul călugăr Daniil Sihastrul care, potrivit relatării cronicarului Ion Neculce în „O samă de cuvinte”, în anul de grea cumpănă pentru Moldova (1476) l-a sfătuit pe voievodul, biruit atunci de „Mahomet împăratul turcesc cu toată puterea sa”, să nu închine țara acestuia „că războiul este a lui”.

Pisania, aflată deasupra ușii de intrare în pronaos, ne arată că acest sfînt locaș a fost zidit de Ștefan cel Mare în anul 1488, în numai trei luni și trei săptămîni.

În anul 1547, mitropolitul Grigore Roșca a mărit biserica lui Ștefan cel Mare prin adăugarea unui exonartex (pridvor) și, tot în același an,

sub îngrijirea sa, s-a împodobit biserica, în exterior, cu minunate și valoroase picturi.

Sub aspect arhitectonic, biserica Voroneț se încadrează în grupa bisericilor, zidite de marele Ștefan, pe plan trilobat, cu dispoziția încăperilor în suită directă: pridvor, pronaos, naos și altar.

Pridvorul este boltit în semicilindru cu cite o frumoasă fereastră gotică. Jos, către mijloc, se află mormîntul mitropolitului Grigore Roșca († 1570).

Pronaosul, despărțit printr-un perete gros de naos, cu care comunică printr-o ușă cu un frumos chenar gotic, este de plan aproape pătrat și boltit într-o calotă ceva turtită, așezată pe patru arcuri mari scoase în consolă. Tot în această încăpere se află mormîntul lui Daniil Sihastrul, al hatmanului Barnovschi († 1563), al vornicului Grigore († 1571) și al unui oarecare Florea († 1505).

Naosul cu altarul și absidele laterale semicilindrice au boltirile tipice, suportînd o turlă scundă. În unghiurile pandantivilor (în naos) se observă oale de rezonanță.

(Continuare în pag. 4)

Din rugăciunile zilnice

Dimineața. Sculîndu-ne din somn, cădem către Tine, Bunule, și cîntare îngerească strigăm Ție, Puternice: Sfînt, Sfînt, Sfînt ești, Dumnezeu; pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu, miluiește-ne pe noi. Amin.

După masă. Mulțumim Ție, Hristoase Dumnezeule nostru, că ne-ai săturat pe noi de bunătățile Tale cele pămîntești. Nu ne lăsa lipsiți nici de cereasca Ta împărăție, ci precum în mijlocul Apostolilor Tăi ai venit, Mîntuitorule, pace dîndu-le lor, vino și la noi și ne mîntuiește. Amin.

Seara. Nădejdea mea este Tatăl, scăparea mea este Fiul, acoperămîntul meu este Duhul Sfînt, Treime Sfîntă, mărire Ție!

Rugăciune pentru pace și înmulțirea dragostei

Doamne, Dumnezeul nostru, caută dintru înălțime, ca un iubitor de oameni asupra inimilor celor care sînt lipsiți de dragoste, de unire și sînt îmboldiți de spiniții și ai altor păcate. O picătură din harul Preasfîntului Tău Duh coborînd peste dînsule, rouează-le bogat, ca să aducă roduri bune și, din dragostea cea către Tine, să sporească în fapte bune și să petreacă în dragoste și unire. Așa, Doamne, înmulțind dragostea în inimile robilor Tăi, păzește-ne de tot răul, de asuprirea vrăjmașilor văzuți și nevăzuți, de sabie, de năvălirile altor neamuri și totdeauna ne ajută să ne iubim unii pe alții și să facem tot binele spre a ne învrednici de bunătățile Tale cele cerești.

Rugăciunea părinților pentru copiii lor

Doamne, Dumnezeul nostru, cela ce cu înțelepciunea Ta ai zidit pe om și ai suflat în fața Lui suflare de viață și, binecuvîntîndu-l, ai zis: Creșteți și vă înmulțiți și umpleți pămîntul, iar la Cana Galileii, prin Unul născut Fiul Tău, ai binecuvîntat nunta și, deci, nașterea de fii, cu multă umilință rog marea Ta bunătate, ca neîncetat să reverși harul Tău și să te milostivești asupra copiilor mei, pe care Tu ai binevoit să mi-i dăruiești.

Umple-i pe ei de înțelepciune și pricepere. Îndreaptă pașii lor pe căile omeniei, ale dreptății, ale dragostei de oameni și ale bunei cuviințe. Ajută-mi a cultiva în ei bunătatea și a-i face folositori loruși și obștei în mijlocul căreia trăiesc. Dă-le lor comorile cerești ale virtuții, care nu pier niciodată.

Nu cer pentru ei, Doamne, bogății pămîntești, ci te rog dă-le un trup sănătos și iubitor de osteneală, precum și suflet luminat și rîvnitor spre tot binele, ca să ajungă buni fii ai Sf. noastre Biserici și vrednici cetățeni ai Patriei, ca de-a pururi să binecuvinteze numele Tău. Amin.

Rugăciunea copiilor pentru părinți

Dumnezeule, rugîndu-mă Ție pentru tatăl meu și pentru mama mea, împlinesc una din cele mai sfinte datorințe, pe care Tu ai pus-o asupra mea și anume: să-i cinstesc și să-i iubesc din tot sufletul meu și din toată inima mea. Cea dintîi din îndatoririle mele către ei este de a mă ruga Ție totdeauna pentru sănătatea și bucuria lor, a mă supune și a-i ajuta din toate puterile mele. O, Dumnezeule, atotputernice, care binecuvintezi pe fii pentru părinții lor și adesea în dreapta Ta minie îi pedepsești pentru greșelile lor, primește umilita mea mulțumită pentru binefacerile, pe care le reverși neîncetat asupra lor. Trimite-le, Preabunule, și-n viitor binecuvîntările Tale și le iartă lor greșelile pe care, ca niște oameni, le vor fi făcut.

Tu poruncești să cinstesc în ei puterea Ta și să le fiu recunoscător și mulțumitor pentru viața pe care mi-ai dat-o prin ei și pentru toate îngrijirile ce au avut și au pentru mine. Ajută-mi dar să urmez poruncile Tale sfinte, să le fiu supus, ascultător și să nu fac nimic, care să-i amărăscă și să-i întristeze. Răsplătește-le, Preabunule, cu face-rile Tale de bine pentru dragostea și îngrijirea neadormită pe care totdeauna o au pentru mine. Apără-i de toate nenorocirile și întristările. Dă-le viață lungă, fericită, liniștită și cu bună înțelegere. Fă-i părtași binecuvîntării Sfîntilor Tăi. Înmulțește-le roadele osteneților lor. Fă să prisosească peste ei binefacerile Tale și să sporească întru tot binele și întru îndestulare, ca să te binecuvîntăm în toate zilele vieții noastre. Amin.

Contacte ecumenice ale Bisericii Ortodoxe Române

în trimestrul III 1972

Activitatea ecumenică a Bisericii Ortodoxe Române a fost deosebit de bogată și în trimestrul III al anului 1972, în ciuda perioadei vacanței de vară.

Relații interortodoxe. O delegație a Bisericii Ortodoxe Române alcătuită din I. P. S. Mitropolit Justin al Moldovei și Sucevei și P. S. Episcop Antonie Ploieșteanul, vicar patriarhal, a participat la 11 iulie a.c. la funeraliile Sanctității Sale, Patriarhul Ecumenic Athenagoras I. Amintim că relațiile Bisericii noastre cu Patriarhia Ecumenică au fost concretizate, în ultimii ani, de vizita Patriarhului Athenagoras la București între 16—20 octombrie 1967 și de aceea a Prea Fericitului Patriarh Justinian la Istanbul între 3—6 mai 1968.

Cu ocazia doliului Patriarhiei Ecumenice a avut loc un schimb de telegrame între Constantinopol și București, schimb repetat și cu prilejul înscăunării — la 18 iulie a.c. — a noului Patriarh Ecumenic, Sanctitatea Sa Patriarhul Dimitrios I.

— Între 12—16 septembrie a.c., o delegație a Bisericii noastre, alcătuită din P. C. pr. prof. Dumitru Stăniloae și P. C. pr. prof. Isidor Todoran, a luat parte la simpozionul interortodox de la Tesalonic-Grecia, cu tema: „Tradiția Bisericii Ortodoxe Române și exigențele lumii contemporane.” Pr. prof. Stăniloae a tratat subiectul: „Caracterul static și dinamic al Tradiției ortodoxe și aprecierea elementelor sale conservatoare”, iar pr. prof. I. Todoran a prezentat tema: „Esența tradiției ortodoxe și concepția sa istorică.” După simpozion, pr. prof. Stăniloae a fost invitat să participe la programele cursurilor de orientare și ale responsabililor Bisericii Greciei de la Mănăstirea Pendeli, unde a ținut două prelegeri intitulate: „Premizele teologice ale viitorului Sinod pan-ortodox” și: „Tradiția și reînnoirea în Biserica Ortodoxă.”

— Între 11—25 septembrie a.c., Mgr. Germain de Saint Denis, conducătorul Bisericii Catolice Ortodoxe a Franței, Biserica aflată în relații canonice cu Biserica Ortodoxă Română, a făcut o vizită în România la invitația Prea Fericitului Patriarh Justinian, pentru a face două săptămâni de retragere spirituală la Mănăstirea Cernica. Mgr. Germain era însoțit de pr. Michel Philippe Laroche, însărcinatul cu relații externe al acestei Biserici, și de pr. J. Pahud.

După cum se știe, la 27 aprilie a.c., a venit la București o delegație a Bisericii Catolice Ortodoxe a Franței, alcătuită din vicarul general Mgr. Gilles Hardy, pr. Michel Philippe Laroche și prof. Maxime Kovalevsky, care au cerut intrarea în relații canonice cu Biserica noastră. Acest lucru a fost aprobat de Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Române în ședința din 28 aprilie 1972, iar Mgr. Gilles Hardy a fost tuns în monahism la Mănăstirea Antim din București, la 29 aprilie a.c. și, a doua

zi, ridicat la rangul de arhimandrit cu numele monahal de Germain.

La 11 iunie 1972 a avut loc la Paris, în biserică „Sf. Irineu”, ceremonia sfințirii întru arhieru a pr. Arhim. Germain de către I. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului, P. S. Episcop Antonie Ploieșteanul, vicar patriarhal, și P. S. Episcop Teofil Ionescu de Sèvres al Episcopiei Ortodoxe Române din Europa Occidentală, cu sediul la Paris, aflat sub jurisdicția canonică a Patriarhiei Române.

Noul Episcop Germain a primit titlul de „Saint Denis”.

Biserica Catolică Ortodoxă a Franței are 16 parohii, 18 preoți, 7000 credincioși, un Institut teologic și presă religioasă, ca revista „Présence Orthodoxe”, ca și două mănăstiri.

— Între 24—28 septembrie a.c., P. C. pr. prof. onorar Ioan Coman a luat parte la festivitățile inaugurării Institutului Ecumenic pentru Studii Teologice de la Ierusalim. P. C. sa a fost cooptat ca membru al Consiliului Academic al acestui Institut.

Relații cu Bisericile Vechi Orientale. La cererea Sanctității Sale Vasken I, Catholicos suprem al tuturor armenilor cu sediul la Etcimiadzin-Armenia Sovietică, se va tipări în limba armeană manualul de Patrologie întocmit în 1956 de pr. prof. Ioan Coman pentru uzul studenților teologi. Traducerea va fi făcută de prof. Atanasian și va servi seminariilor armenice din Etcimiadzin și diaspora.

Relații cu Biserica Romano-Catolică. Între 17—22 iulie a.c. a avut loc la Regensburg-R. F. a Germaniei cel de-al IV-lea Simpozion ecumenic între teologi catolici și ortodocși având ca temă Intercomuniunea. Biserica Ortodoxă Română a fost reprezentată de o delegație alcătuită din P. S. Arhieru-vicar Gherasim Constanțeanul și pr. prof. Dumitru Stăniloae de la Institutul Teologic din București. Delegația noastră a apărat poziția tradițională ortodoxă, aceea că nu se poate ajunge la intercomuniune înainte de a se realiza unitatea de credință și a elaborat o Declarație cuprinzând poziția Bisericii noastre asupra acestei probleme.

— Între 19—23 august a.c., un grup de pelerini catolici din Spania, conduși de pr. Julian Garcia Hernando, secretarul național pentru ecumenism al Conferinței Episcopale Spaniole, a făcut o vizită în R. S. România. Oaspeții spanioli au vizitat instituțiile centrale ale Bisericii noastre, biserici și mănăstiri din București și împrejurimi. De asemenea au fost primiți de P. S. Episcop Antonie Ploieșteanul, vicar patriarhal, și au asistat la Sf. Liturghie slujită în catedrala patriarhală de P. S. Episcop-vicar Nestor Severineanul. A fost primul contact ecumenic între Biserica Catolică din Spania și Biserica Ortodoxă Română.

— Între 19—23 august a.c., un grup de pelerini de la „Opera Romana Pelegrinaggi”, condus de

pr. Mircea Clineț din Milano, a vizitat țara noastră. Oaspeții italieni au rămas pentru 19—20 august la București unde au vizitat biserici și mănăstiri și au fost primiți de P. S. Episcop Antonie Ploieșteanul, vicar patriarhal, apoi au vizitat Sinaia, Brașov, Alba-Iulia, Cluj, Oradea, oprindu-se și la monumentele religioase ale acestor ținuturi.

— Între 11—19 iulie a.c., două monahii catolice belgiene Marie Huberlaine Busson și Andrée Blancquert, au venit în R. S. România pentru a cunoaște Biserica și monahismul ortodox român. Au zăbovit mai mult la mănăstirile din nordul Moldovei.

— Între 23—30 septembrie a.c., ziaristul catolic Fabian Deleclos de la ziarul „La libre Belgique” din Bruxelles, a venit în țara noastră pentru a scrie un reportaj despre mănăstiri.

Relații cu Biserica Anglicană. Pastorul anglican Rev. Eduard Shoter, care în iulie a.c. a suplinnit pe capelanul bisericii anglicane din București, Rev. Hugh Wybrow, însoțit de Dr. Neal Killala, irlandez, au fost primiți de P. S. Episcop Antim Tîrgovișteanul, vicar patriarhal. Oaspeții anglicani au vizitat Mănăstirea Cheia, unde au rămas câteva zile.

Relații cu Bisericile protestante. Între 3 iulie și 4 august a.c., un grup de cinci tineri teologi români, conduși de dl. Remus Rus de la Serviciul de relații externe al Patriarhiei Ortodoxe Române, au făcut o vizită Bisericii presbiteriene din S.U.A. la invitația acestei Biserici.

— Între 14—23 iulie a.c., ansamblul „L'Alauda” din Geneva-Elveția a întreprins un turneu în R. S. România. La 16 iulie a prezentat două concerte religioase, la catedrala patriarhală, precum și în catedrala din Craiova.

Relații cu Organizațiile internaționale creștine. Între 13—23 august a.c., I. P. S. Mitropolit Justin al Moldovei și Sucevei și P. S. Episcop Victorin al Episcopiei Misionare Ortodoxe Române în America, au luat parte, ca membrii, la sesiunea Comitetului Central al Consiliului Ecumenic al Bisericilor de la Utrecht-Olanda. Aici s-a ales noul secretar general, Dr. Philip Potter.

— Între 25—30 septembrie a.c., pr. conf. Ioan Bria a luat parte la Consultația cu tema: „Consensul asupra preoției sacramentale”, organizată de Comisia „Credință și Constituție” a Consiliului Ecumenic al Bisericilor.

— Între 21—23 iunie a.c., pr. Ilie Georgescu, consilier patriarhal, a luat parte la lucrările Secretariatului Internațional al Conferinței Creștine pentru Pace, care au avut loc la Piestáni-R. S. Cehoslovacia.

— Între 12—14 septembrie a.c., pr. prof. onorar N. Nicolaescu a luat parte la lucrările Comisiei teologice a Conferinței Creștine pentru Pace, care au avut loc la Zagorsk, lângă Moscova.

Ecumenism local. La 30 august a.c., Prea Fericitul Patriarh Justinian a luat parte la sărbătorirea a 60 ani de la nașterea Dr. Moses Rosen, Rabinul Șef al Cultului Mozaic din România. Cu această ocazie Prea Fericirea Sa a rostit un cuvânt omagial.

Cezar Vasiliu

Un slujitor devotat al Unirii Transilvaniei cu România

— Preot Dr. Vasile Lucaciu —

Anul acesta se împlinesc 120 ani de la nașterea preotului și patriotului român, Dr. Vasile Lucaciu, precum și 50 ani de la moartea sa, ceea ce constituie un potrivit prilej spre a-i aduce un pios omagiu, un gând cald de cinstire a amintirii acestui vrednic fiu al poporului nostru.

S-a născut la 22 ianuarie 1852 în comuna Apa, județul Satu Mare, ca al doilea fiu al dascălului Mihai Lucaciu. Clasele primare și secundare le-a urmat la Baia Mare, unde s-a distins ca elev sirguincios. Face apoi studii la Ungvár și Oradea, iar în anul 1870 obține titlul de doctor în filozofie la Roma. Revenit în țară, face studii teologice, iar în anul 1874 se căsătorește cu Paulina Șervac și este hirotonit preot pentru parohia Sîncrai (județul Sălaj). Aici lucrează pînă în anul 1878, timp în care, pe lângă activitatea preoțească, colaborează la diferite publicații românești ca: „Tribuna” (Sibiu), „Gazeta Transilvaniei” (Brașov), „Românul” (Arad), „Gutinel” (Baia Mare) ș. a., remarcându-se ca un excelent mînuitor al condeiului.

În 1878 este numit profesor de religie și de limba română la Liceul din Satu Mare, unde se dedică cu multă pasiune activității de educare a

tineretului, căruia îi vorbește cu multă însuflețire despre dreptate, fraternitate, libertate. Aici Vasile Lucaciu a început să se pronunțe pentru introducerea limbii române în școli, făcînd în acest scop numeroase intervenții guvernului maghiar și scriînd articole în ziarele românești. Pentru această activitate a fost destituit din post.

În 1885 este numit paroh în Sisești (lîngă Baia Mare). Aici Vasile Lucaciu va desfășura o și mai bogată activitate, atît preoțească cît și social-culturală, preocupîndu-se de îmbunătățirea vieții țărănilor, crunt exploatați. Pentru ideile sale înaintate și pentru dragostea ce o nutrea față de oameni, Vasile Lucaciu și-a cîștigat stima și prețuirea populației din Sisești și din împrejurimi. Din realizările sale de aici, în primul rînd trebuie amintită clădirea unei frumoase și impunătoare biserici în stil bizantin.

Biserica din Sisești a fost dedicată celui mai sfînt ideal — Unirea politică a tuturor românilor, după cum reiese din denumirea ce i s-a dat: „Biserica Sfintei Uniri a tuturor românilor”, precum și din înflăcărata cuvîntare a lui Vasile Lucaciu, rostită cu ocazia sfințirii, din care desprindem următoarele: „... Și zidirea aceasta nu este o

simplă clădire de piatră, ci este întruparea unei idei, a unui ideal, carele pe cerul vieții mele strălucește ca un soare, luminînd cu razele sale trecutului, prezentele și viitorul neamului meu iubit.

Ce ne-a lăsat istoria, ce ne-au transmis părinții noștri, ce-au cîntat poezii, ce dorește tot sufletul de român: marea, fericitoarea, sfînta Unire a tuturor Românilor am vrut eu și cu mine poporul meu să fie simbolizată în această marea biserică. Unire în cugete, unire în simțiri.”

Datorită activității sale pusă în slujba poporului, a fost ales membru în conducerea Comitetului Partidului Național Român din Transilvania, dar, chiar în momentul alegerii, este arestat, întrucît activitatea sa pe teren politic n-a convenit guvernului din Budapesta. Vasile Lucaciu nu se descurajează, ci continuă cu și mai mare înflăcărare lupta pentru apărarea drepturilor românilor și pentru înfăptuirea Unirii Transilvaniei cu România.

Un important rol are Vasile Lucaciu în redactarea și prezentarea Memorandului din 1892, prin care semnatarii lui arată situația deosebit de grea în care erau ținuți românii din Transilvania și Ungaria. Înainte de procesul Memorandului, găsindu-se în închisoare, el are o atitudine demnă și plină de înțelepciune. Întrebat despre viitorul poporului român, el răspunde: „Eu cred în de-

(Continuare în pag. 4)

Preot Dr. Vasile Lucaciu

(Urmare din pag. 3)

plina reușită a cauzei românești, căci această cauză e dreaptă și este în același timp cauza întregului spirit liberalist ce începe a se manifesta în toată lumea. La lupta noastră se asociază ca tovarăș toată suflarea cugetătoare. Cred și sînt sigur că vom învinge." Interviuul său a fost reprodus în „Gazeta Transilvaniei” și mii de români de pe cele două versante ale Carpaților i-au trimis scrisori de îmbărbătare și admirație.

La procesul Memorandumului, care a avut loc la Cluj, între 7—25 mai 1894, în fruntea acuzațiilor se găsea Vasile Lucaciu, care primește cea mai mare condamnare: cinci ani închisoare.

În anul 1907 a fost ales deputat în parlamentul din Budapesta, ca reprezentant al Partidului Național Român din Transilvania, în care calitate luptă pentru egalitatea în drepturi a tuturor naționalităților, pentru autonomia Transilvaniei.

În cadrul procesului de maghiarizare a populației din Transilvania, cercurile conducătoare au inițiat înființarea episcopiei greco-catolice de la Hajdu-Dorogh, cu limba cultică maghiară. Vasile Lucaciu a făcut intervenții și a protestat cu vehemență împotriva înființării acestei episcopii, care avea ca scop vădit deznaționalizarea românilor. Pleacă la Roma pentru a prezenta punctul de vedere românesc în această problemă, iar cînd află de hotărîrea papei, care aprobă noua episcopie, Vasile Lucaciu spune: „Atunci trebuie să ne răzvrătim în contra Romei. Nu trebuie să ne supunem!”

În 1914, fiind urmărit pentru a fi arestat, Vasile Lucaciu trece în România, unde mai bine de cinci ani desfășoară o bogată activitate pentru înfăptuirea Unirii Transilvaniei cu România. Întreprinde călătorii în străinătate, recrutînd voluntari, care să lupte pentru dezrobirea Transilvaniei. Peste tot el încurajează pe prizonierii români, mărturisindu-le și inspirîndu-le încrederea sa în libertate și o viață mai bună.

La memorabila zi de 1 Decembrie 1918, Vasile Lucaciu nu era în țară, fiindcă interesele naționale cereau ca el să desfășoare activitate diplomatică în străinătate, peste tot activînd cu multă competență, dar mai ales în cadrul Conferinței de pace de la Paris. Aici, un diplomat american, întrebîndu-l „dacă și Ardealul gîndește la fel cu noi”, părintele Lucaciu i-a răspuns: „Fiți liniștit, domnule meu, acolo unde sînt eu, acolo bate inima Ardealului.”

Auzind despre înflăcărata Adunare Națională de la Alba-Iulia și decretarea Unirii Transilvaniei cu România, Vasile Lucaciu, fiind cuprins de adîncă emoție, a spus: „Suferința n-a fost zadarnică, de acum românii ardeleni sînt liberi... Acesta e un eveniment care nu se întîmplă adeseori în istoria unui popor. Și cred că toți românii își dau acum seama de importanța marelui eveniment și vor căuta să fie la înălțimea lui... trebuie să ne grăbim să ne întoarcem și noi în patrie, pentru ca să putem lua parte la bucuria generală, dar mai cu seamă pentru că ne așteaptă noi misiuni, noi îndatoriri. Nu e destul că patria s-a unit; ea trebuie consolidată și această consolidare pretinde o muncă tenace și dezinteresată.”

Reîntorcîndu-se în țară, în toamna anului 1919, este sărbătorit cu entuziasm la București, Sibiu, Satu Mare, Baia Mare și Sisești. Locuitorii plăinurilor natale au făcut o primire printre cele mai strălucite celui ce a fost „crâinicul durerilor și suferințelor lor”. Era nerăbdător să ajungă la Sisești. El „vine parcă să se închine pămîntului care i-a dat viața și puterea de muncă, să raporteze țărănilor care l-au investit cu puterea cuvîntului și al adevărului că, timp de aproape o jumătate de secol, el n-a făcut altceva decît să ducă mesajul durerii lor peste mări și țări pînă la victoria finală”.

Se stinge din viață la 28 noiembrie 1922, fiind înmormîntat la Sisești, chiar în ziua de 1 Decembrie, cînd se împlineau 4 ani de la Unirea Transilvaniei cu România, ideal pentru care a luptat atît de mult.

Astfel viața preotului, cărturarului și marelui patriot Vasile Lucaciu se caracterizează printr-o profundă dragoste de țară și printr-un înalt spirit de sacrificiu.

Preot Nicolae Leșe-Lucăcești

Deschiderea festivă a anului 1972/73

la Institutul Teologic Universitar din Sibiu

Festivitatea de deschidere a anului 1972/73 la Institutul Teologic Universitar din Sibiu a avut loc în ziua de Duminică, 8 octombrie 1972. Festivitatea a început la orele 9,30, cu oficierea Sf. Liturghii arhieresti, în biserica catedrală, de către Î. P. S. Sa Nicolae Corneanu, Mitropolitul Banatului, înconjurat de un sobor de preoți și diaconi, compus din profesori ai Institutului Teologic, consilieri și funcționari ai centrului arhiepiscopesc și parohi ai catedralei, în prezența Î. P. S. nostru Mitropolit Nicolae al Ardealului, a profesorilor și studenților Institutului și a unui mare număr de credincioși.

La priceastăna a predicat p. prof. dr. Nicolae Neaga, tîlcuind evanghelia Duminicii, cu învierea tînarului din cetatea Nain.

La sfîrșitul Sf. Liturghii, Î. P. S. Sa Mitropolit Nicolae al Banatului a citit îndătinata rugăciune de invocare a Duhului Sfînt.

La orele 12,30 a început desfășurarea programului festiv, în Aula Institutului. După primirea Înălților Ierarhi: Î. P. S. Sa Mitropolitul nostru Nicolae al Ardealului, Î. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae al Banatului și P. S. Sa Episcopul-vicar Visarion Rășinăreanu, în prezența profesorilor și studenților Institutului, a delegatului Institutului Teologic Protestant, secția luterană, dl. conferențiar dr. H. Pitters, și a unei alese asistențe, programul festiv a început cu rugăciunea „Împărate cereșc...”, executată de corul studenților teologi.

A urmat cuvîntul p. rector prof. dr. Isidor Todoran, care a insistat asupra importanței angajării totale a studenților, prin efort voluntar personal, în procesul instructiv-educativ care se desfășoară la acest Institut. Dumnezeu ne dă tuturor harul Său, dar acesta nu lucrează decît prin hotărîrea liberă a fiecăruia și prin voința fermă de a realiza scopurile pe care le urmărim.

Corul studenților a executat melodia psaltică „Taina creștinătății”, apoi „Tricolorul” de C. Porumbescu, după care a urmat cuvîntul de salut frățesc, rostit de dl. conferențiar dr. H. Pitters, în numele Institutului Teologic Protestant, secția luterană din Sibiu.

A urmat apoi cuvîntul Î. P. S. Sale Mitropolitului Nicolae al Banatului, care a insistat asupra noului spirit în care trebuie făcută educația studenților de la acest Institut, pentru ca atunci cînd vor deveni preoți, să poată fi adevărați slujitori ai altarelor și ai credincioșilor.

A luat apoi cuvîntul Î. P. S. nostru Mitropolit Nicolae al Ardealului, care a arătat că și învățămîntul nostru teologic universitar e chemat să răspundă la trei imperative, și anume: 1. Să fie transmîntor de cunoștințe în rîndul viitorilor slujitori ai altarelor; 2. Prin cercetare să adîncească cunoștințele teologice și să descopere noi aspecte ale adevărurilor de credință; 3. Să fie legat de practica vieții bisericești și sociale din vremurile noastre.

Î. P. S. Sa a încheiat, făcînd un profil moral și cetățenesc al studentului teolog model pentru zilele noastre, după care a adus mulțumiri tuturor factorilor care au dat și dau ajutor moral și material Institutului nostru: P. Fericirii Sale Patriarhului Justinian și Sf. Sinod, Departamentului Cultelor, Sinoadelor Mitropolitane și Ierarhilor din Mitropoliile Ardealului și Banatului și tuturor binevoitorilor Institutului.

Festivitatea s-a încheiat cu cîntecul: „Înălță-te, frumoasă țară”, de I. Chirescu, executat de corul studenților teologi.

Asistența a răsplătit cu vii aplauze programul desfășurat.

I. Z.

Biserica Voroneț

(Urmare din pag. 2)

Pictura. Peste tot, în interior și exterior, biserica Voroneț este împodobită cu picturi în frescă de o deosebită valoare artistică.

Picturile din altar: Maica Domnului cu Iisus în brațe, împărtășirea apostolilor, spălarea picioarelor, Cina cea de taină; cele din naos: Iisus Pantocrator, îngerii cu ripide, profeții și apostolii, patimile Mîntuitorului, cei patru evangheliști, Sfinții militari, tabloul votiv în care Ștefan cel Mare este reprezentat foarte bine; precum și cele din pronaos: Maica Domnului rugîndu-se, viața și martiriul Sf. Gheorghe, pustnicii și Sfinții — au fost executate, probabil, tot în vremea lui Ștefan cel Mare, deși o inscripție ne lasă să înțelegem că scenele din pronaos au fost „înfrumusețate și aurite” de către arhiepiscopul Teofan în anul 1550.

Picturile din pridvor reprezintă menologul (calendarul bisericesc) pe un an de zile.

Punctul principal de atracție îl formează însă frescele exterioare. Se detașează îndeosebi prin monumentalitatea ei scena: Judecata din urmă, apoi Arborele lui Ieseu, patimile Sf. Ioan cel Nou, viața Sf. Nicolae, ierarhia cerească și cea pămîntească etc.

Pe contrafortul din stînga, imediat la intrarea în biserică, este reprezentat chipul Sfîntului mare mucenic Gheorghe, patronul bisericii, portretul mitropolitului Grigore Roșca și cel al lui Daniil Sisastrul.

Dar faptul cel mai important referitor la pictură este că aceasta a fost creația meșterilor autohtoni: „Meșterii moldoveni zugrăveau pereții exteriori ai bisericilor fără să se teamă de faptul că culorile din natură ar putea să le facă să pălească.

Figurile sînt adesea desenate pe un fond de un albastru viu, după cum însăși biserica se profilează pe azurul cerului. În nici o altă țară din Europa, nici măcar în patria clasică a picturii murale, în Italia, nu vom găsi ceva cît de cît asemănător cu aceste biserici, ale căror culori armonioase scînteiază pe verdele poienilor, pe fondul tremurat al dealurilor din frumoasa Moldovă.”

Biserica Voroneț este cunoscută în istoria poporului nostru și prin o serie de documente literare a căror particularitate distinctivă este rotacismul, descoperite aici: Codicele Voronețian (Faptele Apostolilor, Epistola Sf. Iacob și Epistolele I și II Petru) și Psaltirea Voronețeană (text slavoromân), toate acestea, desigur, copii după texte românești mai vechi.

În anul 1961—1963, cu sprijinul statului s-au făcut și aici importante lucrări de restaurare: refacerea acoperișului, lărgirea streșinei pentru protecția picturilor exterioare, scoborîrea nivelului interior și pardosirea cu dalii de piatră, refacerea zidului împrejmuitor, construirea unei case-muzeu etc.

Astăzi, monumentul oferă tuturor celor ce-l vizitează nu numai ecoul unei istorii multiseculare ci și un măreț spectacol al frescelor multicolore care au rezistat veacurilor.

El ne apare, mai presus de toate, ca „un chivot care întrușipează în mod desăvîrșit credința, dragostea și simțul pentru frumos al strămoșilor noștri”.

Ne rămîne nouă să-l cunoaștem, să-l prețuim și să-l păstrăm cu vrednicie.

R. Mironovici

PROVERBE ROMÂNEȘTI

- Cap fără griji la doveac crește.
- Nu este omul niciodată bătrîn cînd este vorba de învățat.
- Cine-ntrăabă nu greșește.
- Nici o avere mai cu temei decît înțelepciunea la om.
- Înțeleptul se-nduplecă oricînd de la el să treacă num.ii liniște să facă.
- Cel mai avut este acela care nu poștește.
- Sîrguința este mama norocului.

- Urma alege, ce-ai semănat vei culege.
- Cînd vrei să vorbești, la gură, Să ai lacăt și măsură.
- Vorba-și are și ea vremea ei, Iar nu să o trîntești cînd vrei.
- Toți pretutindeni sapă El duce cîinii la apă.
- Omul de-ar fi cît de bun, Vinul îl face nebun.